

Ա. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԵՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԻ - ԲԵՄԱԿԱՆԻ

* Եր. 1 Ապրիլ. — Ա. Յալիմանին կրտսարդաց Հայրազեսին: Առաջանանք ժամերգութիւնը պաշտուեցաւ և Ա. Պատուազը ժամացուեցաւ: Արձաւակացեաց եկեղեցին մէջ: Ժամացուան էր Հոգչ. Տ. Ասմուել Արդ. Աղյօյեան: Ժամերգութեան ընթացքին Գերշ. Լուսարարացեան Տ. Հոգրիկ Արքեպիսկոպոս: Կիսաւարեկաւազութեան՝ իսկ ի ժամ Ա. Պատուազը՝ աւազ սարկաւազութեան ասածնան Հընորդց Բարձ. Կիբական Գարոյեանի, որ Իրարի Հույց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Ասպիկի Եպիսկոպոսի զարդարութեամբ: Ա. Առող ժամանած էր շահնաւագենարտեւուելու Մուռուի Հոյ Համայնքի Համայ:

— Կէսօրէ ետք, զարձեալ Ա. Հընորդականաց եկեղեցին մէջ, երեկոյան ժամերգութեան աւարտին, անգի անցաւու ընծայեալին քահանացաւթեամբ, կոչաւագաւութեամբ: Գերշ. Լուսարարացեան Սրբազնին Ա. Պատուազութեամբ: Առաջ Տաճարի աւանդուանը Արքի Համայնքի Համայ:

* Կիր. 2 Ապրիլ. — Տնտեսին: Ա. Պատուազը ժամացուեցաւ ի Ա. Հընորդականաց: Ժամանակաց էր Հոգչ. Տաճարի Արդ. Թօփակեան: Ա. Պատուազը ընթացքին, Լուսարարացեան Գերշ. Տ. Հոգրիկ Արքեպիսկոպոս կատարեց քահանայական ձևնազրութեան ու օծուց Կիբական Արդ. Գարոյեանի, վերակշելով զինք Տ. Գիտ Քահանայ:

Նորընծան ասպա առաջնորդացեցաւ Ա. Յարութեան Տաճար, անցրելու Համար քառասունի առաջխարսութեան իր օրերը:

* Եր. 8 Ապրիլ. — Ա. Քահանան Մանկացն Սերաստիոյ: Ա. Պատուազը ժամացուեցաւ ի Ա. Գերագիրը: Ժամանակը էր Հոգչ. Տ. Դամելի Վրդ. Շամշադին: Վերաբերութեամբ կատարացեցաւ Ա. Պատուազը Մանկացն նկարին առջեւ: Հաստատած շարժական սեղանին վրայէն:

— Կէսօրէ ետք, զարուան Դատաւորի Կիրակիի առքթով, Լուսարարացեան Գերշ. Տ. Հոգրիկ Արքեպիսկոպոսի զիստուրութեամբ, Միարանութեամբ «Հրաշափառով Ժամար զարծեց Ա. Յարութեան Տաճարին էլլորին և Գիտ Քահանացուեցաւն ի Ա. Գերագիրին և Խոստերէն էտք երեկոյեան ժամերգութեան ու նախատօնակը պաշտուեցաւ վերջույուն կից: Ա. Գր. Լուսարիէ եկեղեցին մէջ: Ասզ կատարեցաւ անօրինական սրբատեղեաց այժելութեան Հանդիսաւոր թափոր Տաճարէն ներս: Թափորապեան էր Հոգչ. Տ. Ներսէ Վրդ. Բաղդաձեան:

* Կիր. 9 Ապրիլ. — Դատաւորին: Գէշերային և առաջանանք ժամերգութեամբ պաշտուեցաւ ի Ա. Լուսարարի: Ապա, Լուսարարացեան Գերշ. Տ. Հոգրիկ Արքեպիսկոպոս ժամուց օրուան Հանդիսաւոր Ա. Պատուազը Քիրատոսի Ա. Գերագիրանին վրայ է:

Համազանց նոյնին և Պատանատեգուանը շուրջ կուտարուած երրազոր մեծահանգչո թափօրին:

* Եր. 13 Ապրիլ. — Իրիկուան Հակոբին քարոզեց Հոգչ. Տ. Ներսէ Վրդ. Բաղդաձեան, բնարան ունեալով չերանի խազազորարոց, զի նորս որդիք Աստուածայ կոչեցցին (Մատթ. Ե. 7): Յայտնեց թէ խազազութիւնը նախապայման է ամէն արդինուուր ու սանդազոր աշխատանքի: Իսկ խազազութեան արբանաւու Համար նախապայման է հուսա ըլլայ մէր նըրքի նին հետ:

* Ար. 14 Ապրիլ. — Նախառանիկին ի Ա. Յակոբ նախազահանց Լուսարարացեան Գերշ. Տ. Հոգրիկ Արքեպիսկոպոս:

* Եր. 15 Ապրիլ. — Ա. Հօրի միքոյ Գրիգորի Լուսարիչին մուտն ի Վիրապ տօնին առքթով, առաւանք ժամերգութեամբն ետք, Ա. Լուսարարչի մասնաւոր իր հանգատարանէն թագորով փախզրուցաւ Աւագ Մեղան, Ճեմար Լուսարարացեան Գերշ. Տ. Հոգրիկ Արքեպիսկոպոսի: Ապա Ա. Պատուազը ժամացուեցաւ Մոյր Տաճարի աւանդուան Ա. Լուսարուցի խորութեամբ վրայ: Ժամանարն էր Տ. Կորապեան Ա. Քնչ. Աղդրեանան:

— Կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Միարանութեամին մաս մը, զիստուրութեամբ Հոգչ. Տ. Ներսէ Վրդ. Բաղդաձեանի, Բնիքաշարքերով, մէկնեցաւ Զիթենաց ինք, ուր Համբարձման սրբատեղին վրայ կառացուած մէր վրանամատրան մէջ պաշտուեցան ժամերգութեան և նախառանիկը:

— Իրիկնադէմին պաշտուեցան նաև Հեկեսցէի և Հակման կարգեր, ու ապա զիշերային և առաւանք ժամերգութեամներ: Ամենէն վիրը, Համբարձման ժամարն մէջ Ա. Պատուազը ժամացուեցաւ: Ժամարարն էր, ըստ սովորութեան, սրբավայրին Տեսուչը՝ Հոգչ. Տ. Ամուել Արդ. Աղյօյեան: Արարութեամերը աւարտեցաւ զիշերուան ժամը 11ին:

* Կիր. 16 Ապրիլ. — Գալստեան: Առաւանքն ժամը 7-30ին, Լուսարարացեան Գերշ. Տ. Հոգրիկ Արքեպիսկոպոսի զիստուրութեամբ, Միարան Հայրեկը ինքնաշարքերով մէկնեցան Զիթենաց ինք, «Հրաշափառով Ժամար զարծեց Ա. Յարութեան Տաճարը և Կիրակիի առջեւ առաջանակը պաշտուեցաւ վերջույուն կից: Ա. Գր. Լուսարիէ եկեղեցին մէջ: Ասզ կատարեցաւ անօրինական սրբատեղեաց այժելութեան Հանդիսաւոր թափոր Տաճարէն էլլորին և իրարու Հետ ունեցած տանչութեանց շուրջ, բնարան ունեալով Ալյո Յիսուս՝ որ վերացաւն ի ձէջ յերկինս, այնպէս եկեսցի զոր օրինակ տեսէր զնու Երթեալ յերկինս» (Գործք, Ա. 11):

* Գչ. 18 Ապրիլ. — Իրիկուան ժամը 7ին, Մայր Տաճարին մէջ պաշտուեցաւ Մեծ Պահու Հեկեսցէի վիրը ժամերգութեամբ:

* Գչ. 19 Ապրիլ. — Ա. Կոյսի Աւետման Հանդի-

ստոր նոխառոնակին ի Ա. Յակով նոխառուհեց Գերշ. Տ. Նորայր Եղիսկոպոս:

* Եշ. 20 Ապրիլ.— Աւելուսն Ա. Ավագանածած Արքի: Առուստան ժամը 8ին, Գերշ. Տ. Նորայր Եղիսկոպոսի զիաւորութեամբ, Միարան Հայրեր ինքնաւշարժերվ էկեղեցան Գեթսեմանի ձորը, «Հրաշափառաշամ մուտք զարծեցին Ա. Առուստանածածայ Տօնար, որ Տիրամար Ա. Գերեզմանի վրայ օրուան Հանդիսաւոր Ա. Պատրիարք Ժամոյց Հոգ. Տ. Յովանի Վրդ. Մամուր, Եղիսկոպոսական Խոյը ի պըլուին, և բարոզեց Աւելուսն խորհուրդին չորք, ՇԱՀԱՅԱԿԻ կամ աղաւին Տեսանք (Ղուկ. Ա. 38) բրնձրանուն: Ա. Պատրիարքի թիւթացին, Ա. Թ. Վարժարանի Երկրորդական Բաժնի և Նոխառկթառանի ուսուացութիւնը Ա. Հազորդութիւն ուսուցու:

* Արք. 21 Ապրիլ.— Ա. օր Միջ Պահոց: Առաւտեան, Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ «Արեւադարձի վերջին ժամերգութեամբ, խիկ էկարէ Խոյ՝ ՇԱՀԱՅԱԿԻն վերջին ժամերգութիւնը:

* Երք. 22 Ապրիլ.— Ցիշասակ յարութեան Պապուան: Մայր Տաճարի Ա. Գելիսարի մատուան մէջ էր ԱՆԴՐԱՆԻԿ Ա. Պատրիարք Ժամոյց նորննծայ Արք. Տ. Գիւտ Քաջ. Գարոյնան: Ա. Բորգմանչան Մակարապատիդի վորքիները Ա. Հազորդութիւն:

— Էկարէ Խոյ, վաշուան Մագիստրութիւն տօնին առիթով, Ամեն. Պատրիարք Ա. Հօր Ալիսուրութեամբ Միարանութեամբ Հրաշափառաշամ ժուար զործեց Ա. Յարութեան Տաճար, որ պաշտուեցան Երեկոյեան ժամերգութեամբ ու նոխառոնակիր՝ Ա. Լուսաւորիչ էկեղեցին մէջ: Ապա կատարուեցաւ անօրինական պարագաղեաց այցելութեան Հանդիսաւոր Բափօր Տաճարին ներս: Բափօրապատն էր Հոգ. Տ. Կիրէ Վրդ. Գարեկան:

* Կիր. 23 Ապրիլ.— Մայլիսապատ: Գիշերացին և առաւտեան ժամերգութիւններ պաշտուեցան և Ա. Պատրիարք Ժամուսուեցան ի Ա. Յարութեան, ԱԼԵՎԱՆՈՐԻ էկեղեցին մէջ: Ժամարութիւն Հոգ. Տ. Վարդը Վրդ. Խաչատրանան: Ապա մեծանական Բափօր կատարուեցաւ Քրիստոն Ա. Գերեզմանին և Պատանակեինն չորք, պիտարութեամբ Լուսարապատին Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքայիսկոպոսի: Բափօրականը ի ձեռին անէն միթևնեաց և արծուեաց սուսեր, խիկ Տեր Բափօրներ կը Հնուեի էին Զորաց և Ասուր Բափօրները: Արարողութիւնները աւարտեցան կէսօրը անց, որմէ Խոյ Միարանութիւնը շքերթով ճամարայ և առ էկուսին Մայրավանը և Արք զիորհուրդը շարականը Երգելով Պատրիարքարան բարձրացաւ:

— Էկարէ Խոյ, շքերջին զարդարուած Մայր Տաճարի մէջ նախ «Անդաման» կատարուեցան, ապա տօնին յատուկ Հոգեցմայլ շարականներով թնդնդուած Երեկոյեան ժամերգութիւնն էր Գեթսեմանի խորհրդաւոր արարողութիւնը, նախազաւութեամբ Գերշ. Տ. Նորայր Եղիսկոպոսի: Հոգ. Տ. Կիրէ Վարդապատ Ապա Սեղանի թիւնին կոչ ըրան Ներկաներուն որ իրենց սրտարութեանէրներով ժամանէցին Աղոննիկի Բուժարանին ի նպաստ կատարուելիք Հանդակութեան և կարդաց անուանացմանից Հոգեւոր

սիրով և Հուտառութեան վարույթիներու բացման մասնակցու հաւատացեակներուն: Եկեղեցին զոյլ մուռքերուն յատուկ պնակներ դրուած էին Բաժարանի Հանդակութեան համար:

* Գէ. 25 Ապրիլ.— Ապա Եղիշշաբրի (Ցիշասակ լաւան կրտսեան): Ա. Պատրիարքը մատուցած այս Ա. Յարութեան Տաճարի զարթին վրայ բացուող Ա. Յոզ. Աւելուսն էր Հայտապատկան մատրան մէջ: Ժամարութիւն էր Հոգ. Տ. Զարէ Արդ. Թօփական: Բայտ ապարաւթեան, Հանդիսաւոր էր ժամարնազ Հոգ. Տ. Յովանի Վրդ. Մամուր, Ազու Տաճարին ներս կատարուեցաւ անօրինական սրբաւեցուաց այցելութեան Հափօր: Բափօրապատն էր Հոգ. Տ. Կիրէ Վրդ. Գարեկան, որ Բափօրի իւրաքանչիւր Հանդիսաւորին լուսաւորանիւր բացաւուած էր Մայրապատնիւր Բայրարութիւնը:

* Եշ. 27 Ապրիլ.— Ապա Հնիզաբրի (Ցիշասակ լաւան ընթաց Տեսան): Առուստան, Մայր Տաճարին մէջ պաշտուեցաւ Եղիշ Ապաշխարութաց», իսկ ժամը 10ին Ապա Սեղանին վրայ Հանդիսաւոր Ա. Պատրիարք մատուցած այցելութիւն էր Գերշ. Լուսաւորապատն Տ. Հայրիկ Արքայիսկոպոս, որ կարդաց Ա. Յարութեան Հայոցուութեան ձորու: Բայց մահացած Տաճարի ուսուացու Հաւատացեակներ Ա. Հայրադութիւն ուսուցաւ:

— Էկարէ Խոյ ժամը 2-30ին, Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ «Անձակուայիք սրամուու արուցութեամբ, Նախազաւութեամբ Ամեն. Պատրիարք Ա. Հօր: Ներկայ էին Ա. Քաջարին Վահե, Մուհամեդը, գեապաններ, բարձրաւուինն ապաներ և Անգիքան Գերշ. Արքայիսկոպոս Տ. Մարթնես, որ սուբքեռաւ լուսաւութեան էուք զգեստաւորւելով, բառ սուբքեռաւթեան, Ապա Սեղանի թիւնին անցէրէն լեզուով Ա. Աւելուսն Բանակուայիք վերաբերեալ Համարների կարգացած կարգացած:

— Ժամը 5ին, փոքր Բափօր մը այցելեց Քիթաւուսի Ա. Բանակ տեղայուն վրայ կառուցաւած Ա. Հեկշահապատուաց էկեղեցին: Բափօրը կը զիաւորութիւնք Տեսալը Տեսալը՝ Հոգ. Տ. Դանիէլ Վրդ. Յամեւան, որ Ա. Զքիննիի ժամին ուշին կատարուած Աւելուսնի ընթերցուածէն էուք Քրիստոնի չարչարտաց շուրջ խոսքաւ էկեղեցինի բակն ու տանիքները լիցուզ ուխտաւութեան, ուղարկ նաև պամակներ նոյն վարքին:

— Գիշերան ժամը 7-30ին մինչեւ կէս զիշէր, Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ «Անձարժան կորուս ափառադեկիլ խորհրդաւորութեամբ» Հոգ. Տ. Կիրէ Վրդ. Գարեկան բարոզով մը վեր առաւ լուց զիշէրուան վրեկարը նշանակութիւնը: Խորհրդաւոր էր պահէ էրը էկեղեցին, և Տաճարը կը զգնուր սուգի Խորհրդանիւ խուարը: Այս արարողութեան ներկայ եղաւ Ամեն. Պատրիարք Ա. Հոգը:

* Ուր. 28 Ապրիլ.— Ապա Ուրբար (Ցիշասակ չարչարտաց, Խայլիութեան և քաղաքան Տեսան): Էկարէ Խոյ ժամը 12-30ին, Ա. Յարութեան Տաճարի Ա. Գր. Լուսաւորին էկեղեցին մէջ պաշտուեցաւ մատչելութեան կարպը, նախազաւութեամբ Հոգ. Տ. Կիրէ Վրդ. Գարեկանին:

— Կէսօրէ ետք, Մայր Տաճարին մէջ կառարկացաւ գթազմանը հանդիսուոր կարգը, նույնազաւութեամբ Ամէն։ Պատրիարք Ա. Հօր, որ ի ձեռնունքը Կիլիկիան Հեթան Բ. Թագաւորի սաթէ միակուսոր զաւազանը։

* Եր. 29 Ապրիլ։— Աւազ Շաքար (ձրագալոյց Ա. Զատկի)։ Առաւտեան ժամը Տիկին, փաքք թափօր մը, զիսաւորութեամբ Աւազ Թագաւոր Հոգ։ Տ. Գէրդ Վարդապէտի, մէկնեցաւ Ա. Յարութեան Տաճար, կատարելու Հաճար Տաճարի գրան ուցման աւագական մէտակերպութիւնները։

— Ժամը 10ին, Ամէն։ Պատրիարք Ա. Հօր զրիխուորութեամբ, Միարանութիւնը չեկնեցաւ Ա. Յարութեան Տաճար, ուր յաջորդարար կատարեցաւ Աւասաւորեայի հանդիսութիւնը ու թափօրը։ Ժամը 11ին կատարեցաւ Ա. Գէրկզմանի զրոն հնարինը։ Կէսօրին, Յունաց Միարանութիւնը մասոր զարձեց Ա. Յարութիւն և Ա. Գէրկզմանին չորս երեք անգամ թափօր զանակէ ետք, Յունաց Պատրիարքի ու մէր լուսահնձը՝ Հոգ։ Տ. Կիւրեղ Վարդապէտ մատն Ա. Գէրկզման, ուրիշ քառարդ ժամ Լոյք դուրս դիմոք զար հույսական լոյր, որով դիմոք լուցաւէին Տաճարին ներս խօսուած բազմանարին և բազմացեց ուխտաւորներու մասի որցակները, սակագէւով բնոշանուուր խօսագուստներ։ Ամէն։ Պատրիարք Ա. Հայրը Ա. Գէրկզմանի ըրջափակին Հայող վերնատան իր պատշաճմէն օրհետց ուխտաւուներու բազմութիւնը, մինչ Տաճարին հայկական և յունական բոլոր զանգերն ու կոչանակները զրարդօրէն կը զօգանջին։ Ամէրիակէս բնթացք համանէ մէր թափօրը Ա. Գէրկզմանին չորս, Երգելով Յարութեան շարականներ։ Թափօրը կը զիսաւորութէր լուսահնձն Հոգ։ Տ. Կիւրեղ Վարդապէտը, որ կը կրէր եսիսկապատական խօյը, իսկ մէր թափօրին կը չեսեւէին Ղօպաց և Ասորուց թափօրները։ Ժամը 3ին, Միարանութիւնը չքրթմով համբայ ելու զէսի Մայրափանը, իր հնար բերելով նույսական լոյր։ Դարթի Բերդին դիմոց Ամէն։ Պատրիարք Արքազանն ու Հոգ։ Լուսահնձն Հայրը զգականութեցաւ և թափօրը «Քրիստոս Յարեաւ» Երգելով յառաջացու զէսի Մայրապանը։

— Կէս ժամ ետք, Մայրազանիք մէջ զանդր նորէն կը հրուէրէր ժողովուրդը եկեղեցի։ Մայր Տաճարին մէջ կը կատարուի ձրագալոյցի որորուութիւնը, որուն աւարտին Աւազ Անդանին վրայ կը ժամացուի իրիկնագէմի խօրհրդաւոր ու յանկուցիւ Ա. Պատարագը։ Ժամարարն էր Ա. Էջմիածնի Միարան Հոգ։ Տ. Նարեկ Վրդ. Շաքարեան։ Յարութեան աւետիսին Հնար կը բացուի Զատկի տօնուուն յառուի կապօյտ և նորը առնդազործութեամբ բարձրարոււստաւում, Վարդապէտի մասունք պահանձեց Ա. Զատկի նախատօնակին, որմէ ետք Միարանութիւնը զգասաւուրիսէ, Ալլար յարեաւ շարականը Երգելով, բարձրացաւ ուղանուուն։ Բաթրիքի։

* Կիր. 30 Ապրիլ։— ԶԱՏԵ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՅՆԻՆ։ Գիշերուան ժամը 2ին, Գերց. Տ. Շահէ Եսիսկապանի զիսաւորութեամբ, Միարանութիւնը Հայրեր լուցաւ լապահներով կը մեկնին Ա. Յարութեան Տաճար, ուր կը զիսաւունանդամ ժամերգութիւնները ժինչեւ «Հայրց», Ա. Լուսաւորիչ եկեղեցին մէջ։ Ազա, Միարանութիւնը կը բարձրացաւ Ա. Գէրկզմանին ըրջափակը, ուր կը կատարուի Երգակարձ մէծանանդէն թափօր, հնաւուզութեամբ Ղօպաց և Ասորուց Ա. Էջմիածնի Միարան Հոգ։ Տ. Նարեկ Վրդ. Շաքարեան, որ վէհ. Հայրապետին ողջայնները հաւրուց Ն. Աննապատուութեան և բոլորին։ Ժամը 9-30ին, Ամէն։ Պատրիարք Ա. Հօր զիսաւորութեամբ Միարան Հայրեր ճամբար ելու զէսի Մայրափանը, Հայոց թագի Ֆուարէն «Քրիստոս յարեաւ» շրամականը կը կրէլ։

— Կէսօրէ ետք, Մայրապանը մէծ բակին մէջ կատարեցաւ Զատկական մէծ Անդազանակը, զրւաւորութեամբ Ամէն։ Պատրիարք Ա. Հօր, որմէ Ետք եկեղեցին զաթին մէջ կատարեցաւ Հոգ։ Տ. Նարեկ Վրդ. Բարութեան, Հայոց կապօյտ Երգելով։

ՊԱՇՕՆԱԿԱՆՔ

* Բ.Հ. 17 Ապրիլ։— Երեկոյնան ժամը 6ին, Սուրբու ապատադրութեան տարկարձի առիթով, սուրբական փոխՀերպատուի կողմէ Աէյնթ ձօրձ պանդոկի մէջ տրուած բնդուներութեան ներկայ դասեւցաւ Հոգ։ Տ. Ներեւ Վրդ. Բարութեան, ընկերուցութեամբ Տիար Կ. Հնողլեանի։

* Ուր. 21 Ապրիլ։— Ֆրանսայէն Երուսաղէմ ուխտի եկած Ա. Ղազարու տազէւներու խօմբը իրենց մէծաւորին Հնար այցելեցին Պատրիարքարարուն և ընդունեցաւ Ն. Ամէն։ Պատրիարք Ա. Հօր կողմէ իսկ յաջորդ Երեկոյ, Պատրիարքարարնի փոքր զահէին մէջ Հայկերոյթ տրուեցաւ անոնց ի պատիւ, Ամէն։ Պատրիարք Ա. Հօր կողմէ։

— Նոյն օրը Հայէաէն ուխտաւորար Ա. Աթու ժամանեց Արժ. Տ. Գարեգին Քէյ. Քիրազին։

* Գ.Հ. 25 Ապրիլ։— Մայր Աթու Ա. Էջմիածնի Միարաններն և թանգարանի վերատեսուչ Հոգ։ Տ. Նարեկ Վրդ. Շաքարեան ուխտաւորար ժամանէ Ա. Քաղաք։

— Ա. Զատկի տօներուն իրենց մասնակցութիւնը բերելու Հաճար Անթիւխանին ժամանեցին Հոգ։ Տ. Անդակ Արդ. Միկիթարեան և Հոգ։ Տ. Զարէ Աթու Ականիութեան։

Հայոց Հայրերն ու Արժ. Տէր Հայրը վերապարզածն Զատկի յաջորդող շարթուն բնթացքին։